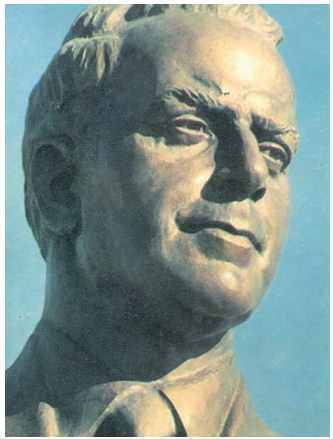




Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Huseynov

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycan dövlət mətbəəsinin Azərbaycan xalqına milli xidmətidir.
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

02 aprel
2025-ci il,
çərşənbə
№ 052 (6880)
Qiyməti
60 qəpik

25-ci səfər... Şuşa yenidən dirçəlir



➔ Bax səh. 2

Zəfərə gedən yolun başlanğıcı...

Aprəl döyüşlərindən 9 il ötür



➔ Bax səh. 3

Almaniya Azərbaycandan üzr istədi

➔ Bax səh. 3

Xəyanətin qurbani olan Kəlbəcər...

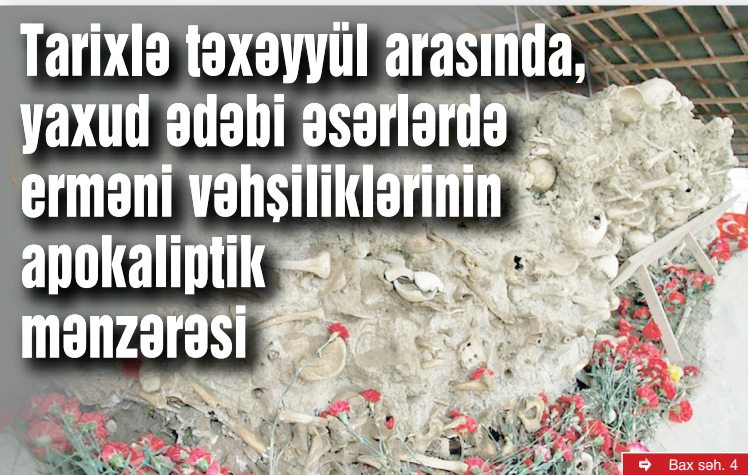


➔ Bax səh. 3

Milli Məclisin iclasında... 15 məsələ müzakirə olunaraq qəbul edilib

➔ Bax səh. 2

Tarixlə təxəyyül arasında, yaxud ədəbi əsərlərdə erməni vəhşiliklərinin apokaliptik mənzərəsi



➔ Bax səh. 4

Tarixi anlaşma

Martin 31-də Mərkəzi Asiya regionu üçün olduqca əlamətdar olan siyasi hadisə baş verib. Qırğızıstan, Tacikistan və Özbəkistan dövlət başçıları - Sadır Japarov, Emoməli Rəhmon və Şavkat Mirziyoyev Xucənd şəhərində keçirilən birinci üçtərəfli sammitin yekununda strateji sazişlər imzalayıblar. Liderlərin imzaladığı sənədlər arasında dövlət sərhədlərinin qovşağına dair saziş və əbədi dostluq haqqında Bəyannamə daha xüsusi əhəmiyyət daşıyan siyasi anlaşma kimi yadda qalıb. Dövlət başçıları bu sənədlərin imzalanmasının ölkələrin suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə hörmətin rəmzi, eyni zamanda, Mərkəzi Asiyada konstruktiv dialoq və səmərəli əməkdaşlığın nümunəsi olduğunu vurğulayıblar. Bəyanatda qeyd edilir ki, sabitlik və rifah, davamlı inkişaf məqsədləri, regionun beynəlxalq nüfuzunun artırılması nəminə birgə...

➔ Bax səh. 5

Uğura aparan yol...

Ölkəmizdə ictimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi hər zaman prioritet məsələ olub. Həyata keçirilən uğurlu siyasət nəticəsində ölkəmizdə ictimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi təmin edilir. Sözügedən məsələ hər bir cəmiyyətin başlıca məqsədlərindən biridir. Çünki hər iki amil bütöv bir toplum üçün həyati əhəmiyyət daşıyır. Məhz belə bir cəmiyyət ictimai və dövlət maraqlarının səmərəli müdafiəsinə zəmanət verir, neqativ amillərin qarşısını alır.

Bu baxımdan, ictimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi məsələləri daim aktuallığını qoruyur. Cəmiyyət üçün həyati əhəmiyyət kəsb edən ictimai və dövlət maraqlarının qorunması hər zaman, hər bir cəmiyyətin başlıca məqsədlərindən hesab olunub. Yəni də başlıca məqsəd hesab olunmaqda...

➔ Bax səh. 5

Kolonializm xalqların dini-mill kimliyini məhv edir

Azərbaycan müstəmləkəçiliyə və neokolonializmə qarşı mübarizə aparan xalqları dəstəkləyir. Dövlətimiz bu mövqeyini bütün beynəlxalq platformalarda bəyan edib. Bakı Təşəbbüs Qrupunun (BTQ) yaradılması da bu məqsəddə xidmət edir. Belə ki, Bakı Təşəbbüs Qrupu Qoşulmama Hərəkatının 2023-cü il iyulun 5-6-da Bakıda keçirilmiş nazirlər toplantısı çərçivəsində baş tutan tədbirin nəticəsi olaraq yaradılıb.

Yarandığı vaxtdan Bakı Təşəbbüs Qrupu ölkəmizdə, eləcə də xaricdə, o cümlədən BMT...

➔ Bax səh. 5

“Doyçe Velle”nin təxribat və qərəzi...

Almaniyaya məxsus “Doyçe Velle” (“Alman Dalgası”) ictimai yayımcı qurumu tərəfindən martın 30-da efirə verilmiş “Ermənistanın Qafqazda torpaq və kimlik uğrunda mübarizəsi” adlı sənədli filmi ölkəmizə və xalqımıza qarşı qərəzin göstəricisidir. Bu film açıq-aşkar ermənipərəst mövqə ifadə edir.

Məsələ ilə bağlı bəyanat verən Qərbi Azərbaycan İcması “Doyçe Velle”nin bu addımını qətiyyətlə pisləyib. Bəyanatda bildirilib ki, bu veriliş jurnalistika standartlarının kobud şəkildə pozulması, dezinformasiyanın yayılması, irqi ayrı-seçkilik və xalqlar arasında nifrətin qızışdırılması baxımından ciddi narahatlıq doğurur. Qeyd olunub ki, veriliş ilk növbədə Azərbaycan xalqının...

➔ Bax səh. 5

Ukrayna düyünü...

Son iki ayda Səudiyyə Ərəbistanında baş tutmuş ABŞ-Rusiya və ABŞ-Ukrayna görüşləri Kiyev ilə Moskva arasında 3 ildən artıqdır davam edən münaqişənin sona çatması ilə bağlı ümidlər yaratmışdı. Hətta müəyyən bir fazada danışıqların atəşkəs üzərindən sülhə transfer olunması ilə bağlı da xəbərlər yayılmışdı - amma deyəsən, gözləntilər öz bəhrəsini vermir. Danışıqlarda iqtisadi motivin daha önə çəkilməsi mənafelərin uzlaşmasına mane olan faktora çevrilir. Xüsusilə, həm Ukrayna, həm də Rusiya ilə paralel olaraq nadir torpaq metalları ilə bağlı danışıqlar aparan Vaşinqton münaqişəsinin daha tez həll olunması üçün söz göstərir. Hazırkı məqamda Tramp administrasiyasının yeganə istinad etdiyi formül məsələnin bu və ya digər şəkildə yaxın günlərdə həll olunmasına...

➔ Bax səh. 6

Makron siyasi rəqiblərini “sıradan çıxarır” ...



➔ Bax səh. 7

Dünya yeni iqtisadi böhrana doğru



➔ Bax səh. 7

ABŞ-Aİ qarşıdurmasının pərdəarxası...



➔ Bax səh. 6

Azərbaycan və İran ortaq dəyərləri bölüşür

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 1-də İran İslam Respublikası Prezidentinin siyasi məsələlər üzrə müşaviri Mehdi Səneyini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, qəbula görə minnətdarlığını bildirən Mehdi Səneyi İran İslam Respublikasının Prezidenti Məhəmməd Pezeşkiyanın salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı.

Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını İran dövlətinin başçısına çatdırmağı xahiş etdi.

Ölkəmizə daha əvvəllər də səfər etdiyini xatırlayan qonaq Azərbaycanın davamlı inkişafının şahidi olduğunu dedi.

Mehdi Səneyi İranın qonşu dövlətlərlə, xüsusilə tarixi, dini, mədəni bağlılığı olan Azərbaycan ilə əlaqələrin inkişafına mühüm əhəmiyyət verdiyini vurğuladı, hazırda ölkələrimiz arasında münasibətlərin bütün sahələrdə inkişafından məmnunluğunu bildirdi.

Dövlətimizin başçısı da öz növbəsində Azərbaycanın və İranın ortaq dəyərləri bölüşdüyünü qeyd edərək, son dövrlərdə ikitərəfli qarşılıqlı səfərlərin dinamikasını müsbət qiymətləndirdi.

Prezident İlham Əliyev Mehdi Səneyinin Azərbaycana səfərinin ikitərəfli gündəliklə bağlı məsələlərin müzakirəsi üçün yaxşı imkan yaradacağına ümidvarlığını ifadə etdi.

Görüşdə ölkələrimiz arasında nəqliyyat, xüsusilə

Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin inkişafı, iqtisadi-ticarəti, enerji və digər sahələrdə əməkdaşlıq məsələlərinə dair müzakirələr aparıldı, hökumətlərarası komissiyaların fəaliyyətinə toxunuldu.

Söhbət zamanı Ağbend istiqamətində Araz çayı üzərində körpünün tikintisi prosesi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı.



Uca dağlar qoynunda qərar tutan Şuşa adi bir yaşayış məntəqəsi deyil. Bu şəhərə başdan-ayağa xalqımızın ruhu hakimdir. Hər bir azərbaycanlı kimi, Prezident İlham Əliyev də Şuşaya xüsusi yanaşma sərgiləyir. Qalib sərkərdə İlham Əliyev İkinci Qarabağ müharibəsinin tarixi Zəfərimizlə başa çatmasından sonra mədəniyyət paytaxtımıza düz 25 dəfə səfərə gəlib. Dövlətimizin başçısının azad Şuşaya ilk səfəri 14 yanvar 2021-ci ildə baş tutub. Ələmətdar haldır ki, səfərlərin bir çoxunda birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri də dövlətimizin başçısı ilə birlikdə olub.



Qədim şəhərin yeni növrəği

Məlumdur ki, dünyanın müxtəlif yerlərində özlərinin izlərini qoymaq, bununla da “qədim mədəniyyətə malik xalq” mifi yaratmaq ermənilərin köhnə xəstəliyidir. Onlar gecələr torpağı qazar, oraya özlərinin xaclarını, baş daşlarını basdırır və sonra da “arxeoloji tədqiqatlar” aparıb həmin dəmir-dümmürü, daş-kəseyi üzə çıxarıb buranın onlara məxsus olduğunu ələmə car çəkirlər. Oxşar əməllər gözəlgölmü binaların divarlarına bəlli erməni izlərini yamaq etməklə də təkrarlanır. Erməni xislətinə, həmçinin gözəl Şuşamız da tuş gəlib. İşğal illərində mənfur düşmən burada daşı-daş üstə qoymayıb, hətta şəhərdəki abidələrimiz belə güllə yağışına tuş gəlib.

Postmüharibə dövründə isə Şuşamız sözün əsl mənasında quruculuq meydanına çevrilib. Burada erməni vandallarının törətdikləri

dağıntıların aradan qaldırılması, şəhərin tarixi-mədəni simasının bərpa olunması məqsədilə həm dövlət bərpa olumları, həm də Heydər Əliyev Fondu tərəfindən genişmiqyaslı işlər görülür. Qısa müddətdə Şuşada müasir şəhər infrastrukturunun qurulmasını hədəfləyən bir çox layihələr artıq tamamlanıb. Eyni vaxtda şəhərdə təsdiqlənmiş plan əsasında bir neçə yaşayış kompleksinin inşası uğurla davam etdirilir. Artıq şəhərə sakinlərin köçü də baş tutub. Həmçinin Şuşanın mədəni ənənələri də özünə qayıtlır. “Xaribülül” festivalı, Vaqif poeziya günləri bərpa olunub. Türk dünyasının və İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı seçilən Şuşada çoxsaylı xarici qonaqların iştirakı ilə rəngarəng tədbirlər keçirilib. Burada qardaş Türkiyə ilə Şuşa Bəyannaməsinin imzalanması tarixi əhəmiyyət daşıyır. Bir sözlə, indi doğma ölkələrin hərərəti ilə işinən Şuşa yeni növrəği yaşayır.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva martın 27-də Şuşada tarixi Çöl Qala məscidinin və bulağının bərpadan sonra açılışında iştirak edib, iaşə obyektlərində yaradılan şəraitlə, Qarabağ küçəsində, Şuşa Müalicə-Sağlamlıq Mərkəzində və Yeni Şuşa məscidində aparılan tikinti işləri ilə tanış olublar. Tarixi Çöl Qala məscidində bərpa işləri Heydər Əliyev Fondu tərəfindən “PAŞA Holding”in dəstəyi ilə aparılıb. Bərpa işlərinə 2023-cü ildən başlanılmışdır.

Qeyd edək ki, Çöl Qala məscidi XIX əsrdə Şuşa şəhərində fəaliyyət göstərən 17 məsciddən biri olub. Bu tarixi abidə XIX əsrdə Kərbəlayi Səfi-xan Qarabaği tərəfindən inşa edilib. Məscid giriş hissə, ibadət zalı və köməkçi otaqlardan ibarətdir. Çöl Qala

Şuşada aparılan yeni tikinti işləri ilə tanışlıq

məscidinin yaxınlığında yerləşən və XIX əsrə aid olan Çöl Qala bulağı da bərpa edilib.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Şuşada Qarabağ küçəsində dövlət-özəl tərəfdaşlığı layihələri çərçivəsində aparılan tikinti işləri və iaşə obyektlərində yaradılan şəraitlə də tanış olublar. Məlumat verilib ki, bu küçədə ümumilikdə, müxtəlif təyinatlı 10 binanın inşası aparılır. Onların arasında mehmanxana, ofislər, iaşə obyektləri, Şuşa Qoruq İdarəsinin binası da var.

Hazırda Şuşa Müalicə-Sağlamlıq Mərkəzində də tikinti işləri yüksək standartlara uyğun səviyyədə davam etdirilir. Təməli 2021-ci il noyabrın 7-də Prezident İlham Əliyevin və birinci

xanım Mehriban Əliyevanın iştirakı ilə qoyulan bu tibb ocağı 90 cərpayılıqdır və 6 korpusdan ibarətdir.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva həmçinin Yeni Şuşa məscidində tikinti işlərinin gedişi ilə tanış olublar. Qeyd edək ki, bu məscidin təməli 2021-ci ildə dövlətimizin başçısı tərəfindən qoyulub. Məscid tarixi şəhərdə modern memarlıq nümunəsi kimi göz oxşayacaq. Onun memarlıq həlli rəmzi xarakter daşıyır. Belə ki, Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə məscidin forması 8 rəqəmini əks etdirəcək və bu, noyabrın 8-də Şuşanın işğalçılarından azad olunmasını, Zəfər Gününi simvolizə edəcək.

Mübariz ABDULLAYEV

Milli Məclisin iclasında...

15 məsələ müzakirə olunaraq qəbul edilib

Aprəlin 1-də Milli Məclisin növbəti iclası keçirilib. İclasın gündəliyinə 15 məsələ daxil edilib.

Spiker Sahibə Qafarova bildirib ki, martın 31-də ölkəmizdə Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü qeyd edilib. Onun sözlərinə görə, erməni şovinistlərinin vəhşiliyinin qurbanı olmuş on minlərlə günahsız insanın xatirəsi ehtiramla yad olunub. S.Qafarova deyib ki, Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə İkinci Qarabağ müharibəsində və antiterror əməliyyatında öldürülən tarixi qələbələr nəticəsində dövlətimizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi tam bərpa olunub, erməni ekspansionizminə sarsıdıcı zərbə endirilib: “Son iki yüz il əvvəlində məruz qaldığımız torpaq itkiləri, etnik təmizləmələr və soyqırımları silsiləsinə son qoyulub. Biz əminik ki, bütün bunlar xalqımıza qarşı yeni soyqırımı cinayətlərinin baş verməsinə ön yaxşı təminatdır”.



“Avropa “uşaq masası” arxasında qalıb”

Sonra deputatlar cari məsələlərlə bağlı çıxış ediblər. Millət vəkili Nizami Səfərov bildirib ki, Avropa İttifaqının Ermənistanla “müşahidə missiyası” Azərbaycanla həmsərhəd ərazilərdə “binokl diplomatiyasını” davam etdirir. Onun sözlərinə görə, növbəti dəfə belə addımlar fevral ayının 13-də Qubadlı və martın 28-də Qubadlı və Laçın rayonlarının Ermənistanla həmsərhəd zonalarında baş verib. De fakto ölkəmizə qarşı belə bir təcridat vasitəsi, şübhəsiz ki, heç bir nəticə verə bilməz, çünki Azərbaycan otuz ilə yaxın bir müddətdə işğal altında olan torpaqlarını azad edərək, ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa edib. “Maraq doğuran cəhət həmçinin ondan ibarətdir ki, hazırda Avropa İttifaqının hətta regional

problemlərin həllinə təsiri sıfır dərəcəsindədir və bunu həmin birliyin Rusiya ilə Ukrayna arasında mövcud olan silahlı münaqişənin həlli üçün ABŞ ilə Rusiya təmsilçilərinin apardıqları danışıqlara, ümumiyyətlə, iştirak etməməsi açıq-aşkar nümayiş etdirdi. ABŞ administrasiyası qeyd etdiyim məsələdə Av-

ropanın İttifaqının aparıcı dövlətlərinin beynəlxalq hüquqi subyektiyyətini şübhə altına alıb. Almaniyanın ən böyük silah istehsalçısı “Reynmetall” konserninin rəhbəri Armin Papperqer nüfuzlu “Financial Times” qəzetinə müsahibəsində qeyd edib ki, ABŞ ilə Rusiya global məsələləri müzakirə edərkən, Avropa “uşaq masası” arxasında qalıb və heç bir avropalı bu danışıqlara cəlb edilməyib. Bu məqamda sual olunur ki, Ermənistan “uşaq masası” arxasında əyləşdirilən Avropanın İttifaqının üzv-dövlətlərinin “müşahidə missiyasından” nəyi gözləyir?”,-deyən deputat əlavə edib ki, Prezident İlham Əliyevin dəfələrlə vurğuladığı kimi, ikitərəfli münasibətlərin normalaşması üçün heç bir vasitəçiyə ehtiyac yoxdur və bütün məsələlər beynəlxalq hüquq əsasında ikitərəfli müstəvidə müzakirə edilərək həllini tapa bilərlər. Ermənistan rəhbərliyi nə qədər tez bu sadə həqiqəti dərk etsə və reallıqda pragmatik yanaşma nümayiş etdirsə, o zaman regionda davamlı beynəlxalq sülhün və təhlükəsizlik rejiminin bərqərar olunması təmin edilə bilər.

“51 dövlətin Ukraynaya verdiyi yardımın üçdə ikisi mənimlənilib”

Parlamentin İnsan hüquqları komitəsinin sədri Zəhid Oruc çıxışında bildirib ki, 51 dövlətin Ukraynaya verdiyi yardımın üçdə ikisi korrupsiya yolu ilə mənimlənilib: “Bir xalqın qanı üzərindən 100 milyardlarla vəsait silinib. Heç bir millətə vətənin mülkiyyət hüququnu təslim edib təhlükəsizlik qorunması almağı arzulamırıq. Bunun harası müstəqillik, ləyaqət inqilabı, avrointegrasiya oldu?”. Komitə sədri deyib ki, indi qalib Azərbaycanın taleyi özündən asılıdır. Onun fikrincə, dövlət rəhbəri və mərkəzi hakimiyyət sistemi güclü olanda xarici amillər dağıdıcı təsirini itirir: “300 illik erməni ideyası iflasa uğrayıb və ermənilər Xankəndindən olduğu kimi, İrəvandan da könüllü çıxıb gedirlər”.

Millət vəkili Əziz Ələkbərlili isə bildirib ki, dünyanın ABŞ, Rusiya və Fransa kimi nəhəng ölkələrinin və ən böyük beynəlxalq təşkilatların 30 il ərzində həll edə bilmədiyi bir problemi Azərbaycan öz gücü ilə 44 gündə həll edəndən sonra çoxlarının əsl siyasətçisi ortaya çıxdı. Onun sözlərinə görə,

insanların əzab-əziyyəti, on minlərlə insanın ölümü, şikəstliyi ilə nəticələnən bu münəfiyyətə səbəb olan da, 30 il ərzində onun bitməyini istəməyən də və bu gün bölgəni yenidən müharibə meydanına çevirməyə çalışan da elə həmin dövlətlər, həmin təşkilatlar və onların yerlərdəki əlaltılarıdır. Dünənə qədər bunu “siyasətlə” edənlər 44 günlük müharibədən sonra artıq bunu açıq şəkildə edirlər.

“Missiyanı Ermənistanla göndərmək lazımdır”

Deputat deyib ki, Ermənistanı öz imperalist maraqlarına ədalətli erməni xalqını bu yolda zəlif edən bərdəlik anlamaqlıdır ki, Şərqi Avropada və Yaxın Şərqdə oynadıqları oyunlara Azərbaycan xalqının və Azərbaycan dövlətinin “qamı toxdur”. Biz 30 ildə kimin kim olduğunu gördük. “Bu günlərdə mədəni və dini irsin vəziyyəti ilə bağlı Azərbaycana hansısa beynəlxalq müşahidəçilər göndərilməsi tələbini

irəli sürən ABŞ-nin Dini Azadlıq Komissiyasına xatırlatmaq istərdik ki, belə bir missiyanın öz dini tolerantlığı ilə dünyaya örnək olan Azərbaycana deyil, etnik və dini mənsəbiyyətinə - azərbaycanlı və müsəlman olduğuna görə Qərbi Azərbaycandakı ata-baba yurdlarından sonuncu nəfərinə qədər qovulub çıxarılan indiki Ermənistanla göndərmək lazımdır. Və “Dini Azadlıq” pərdəsi arxasında gizlənməmiş bu qurum yaxşı olar ki, hesabat verəndə son 35 il ərzində indiki Ermənistanla dağıdılmış 300-ə yaxın müsəlman məscidi, 500-dən artıq müsəlman qəbiristanlığı bərdə də hesabat versin”,-deyə Ə.Ələkbərlili vurğulayıb.

Milli Məclisdə ictimai dinləmənin keçirilməsi təklif olunub

Deputat Nəqif Həməyev isə çıxışında sahibsiz heyvanların yaratdığı problemlərdən danışdı. Onun sözlərinə görə, son bir ildə təkcə Gəncə şəhərində 1200-dən çox it dişləmə hadisəsi üzrə təcili tibbi yardım xidmətinə müraciət edilib. Millət vəkili fikrincə, bu rəqəm, sahibsiz heyvanların şəhər və rayonlarımızda yaratdığı təhlükəni açıq-aydın göstərir: “Sahibsiz heyvanların peyvənd edilməməsi və onlara tibbi yardımın göstərilməməsi nəticəsində quduzluq və digər xəstəliklərin

yayılması riski artmaqdadır. Problemi təsvir etmək üçün qeyd edim ki, şəhər və rayonlarımızda sahibsiz heyvanlar üçün sığınacaq mövcud deyil. Heyvanlar müəmmadi olaraq peyvənd edilmir və tibbi yardım almır. Bu da sakinlərimizin sağlamlığı üçün ciddi təhlükə yaradır. Sahibsiz heyvanlar üçün müvəqqəti sığınacaqların yaradılması onların təhlükəsiz şəkildə saxlanması üçün vacib bir addımdır”.

N.Həməyev qeyd edib ki, sahibsiz heyvanların problemləri ilə hansı qu-

rumların məşğul olacağı deqiqləşdirilməlidir və onların fəaliyyətləri əlaqələndirilməlidir. O, bu problemə bağlı Milli Məclisdə ictimai dinləmə keçirilməsini təklif edib.

İclasda millət vəkili Tural Gəncəliyev, Bəhruz Məhərrəmov, Azər Badamov və digərləri müxtəlif aktual mövzularla bağlı çıxış ediblər. Sonra gündəlikdəki qanun layihələri müzakirə edilərək qəbul olunub.

Nardar BAYRAMLI

Zəfərə gedən yolun başlanğıcı...

Aprel döyüşlərindən 9 il ötür

Süverenliyini təmin, ərazi bütövlüyünü bərpa etmiş Azərbaycan yeni dövrün qalib dövlətidir. Katalizmlərin baş alıb getdiyi bir zamanda bu kimi qə-

tiyyətli qələbə qazanmaq olduqca çətindir - Prezident İlham Əliyevin martın 13-də XII Qlobal Bakı Forumu zamanı “Euro-news” televiziyasına müsə-

hibəsində bildirdiyi kimi, “əgər siz öz həllini tapmış münaqişə axtarsanız, görə bilərsiniz ki, sadəcə burada, Qarabağda olan münaqişə öz həllini tapıb. Bu,

beynəlxalq hüquq, tarixi ədalət əsasında həllini tapmış yeganə münaqişədir. Bu həlli bütün dünya qəbul edir”. Beləliklə, Azərbaycan illərlə məruz qaldığı işğal siyasətinə, təcavüzə, zorakılığa son verdi - xalqımız “Dəmir yumruq” ətrafında sıx birləşərək

düşməni öz yerinə oturtdu, beynəlxalq hüququ, ədaləti bərpa etdi. Müstəqil Azərbaycan tarixinə qızıl hərflərlə yazılmış 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsi və 2023-cü ildə 23 saatlıq lokal xarakterli antiterror tədbirləri son yüzilliklərin ən böyük zəfər-

ləri kimi yadda qaldı. Artıq Azərbaycanın suveren ərazilərində - Xankəndidə, Şuşada, Xocalıda və onlarla başqa şəhər və kəndlərimizdə Azərbaycan bayrağı dalğalanır, həmin ərazilərin əsl sakinləri, əsl sahibləri öz doğma yurdlarına geri qayıdırlar.

Yeganə həll yolu: Ərazi bütövlüyümüzün, suverenliyimizin təmini...

Amma bu qələbə, bu zəfər gördüyü qədər asan bir yol olmadı - bu qələbəyə gedən yol keçməkdə, ağır, hətta itkilər bahasına başa gəldi. Müharibədə qazanılan qələbənin zəmini isə daha əvvəl - 2016-cı ilin aprelində hazırlandı. Bu gün şanlı Aprel döyüşlərindən 9 il ötür...

30 ilə yaxın davam etmiş erməni təcavüzü nəticəsində 20 faizə yaxın torpağımız işğal altında, bir milyona yaxın insanımız isə qaçqın və məcburi köçkün durumunda idi. Özünün güclü dövlətçilik təməllərini yaratmış Azərbaycan öten onilliklər boyu məsələnin sülh yolu ilə həlli üçün say göstərirdi - dəyişməyən yeganə amal isə bu gün tarixə qovuşmuş “Qarabağ münaqişəsi”nin qeyd-şərtsiz olaraq Azərbaycan ərazi bütövlüyü çərçivəsində həlli idi. Ermənistanın qeyri-konstruktiv mövqeyi prosesin ağır, döyüşsüz, qansız-qadasız yekunlaşmasına mane olurdu - İrəvan hakimiyyətinin ambisiyası onları reallıqlara qarşı kor etmişdi. Ermənistan Azərbaycanın iqtisadi gücünü, regionun lider statusunu qəbul edə bilmirdi. Bu mənada da, Bakının səsləndirdiyi sülh mesajları İrə-

van tərəfindən ciddi qəbul edilmirdi, hətta müəyyən bir zamanlarda bu dövlətin siyasi rəhbərliyi yeni işğal haqqında düşüncələrini də dolayısı ilə bildirirdilər. İşğal zonasında, təmas xəttində isə silahlı təxribatların ardı-arası kəsilmirdi. Mövqələrimiz davamlı olaraq atəşə tutulur, dinc insanlar öldürülür, kəndlərimiz silahlı təcavüzə məruz qalırdı. Belə olan halda isə Azərbaycan düşmənin silahlı təxribatlarının qarşısını almaq üçün aktiv fəaliyyətə başladı.



Azərbaycan Ordusu ilk dəfə 2016-cı il 1-4 aprel tarixində düşməne qarşı geniş əməliyyat keçirdi. Aprel müharibəsi nəticəsində Tərtər rayonunun Talış kəndi ətrafındakı yüksəkliklər, Cəbrayıl rayonu-

nun Cocuq Mərcanlı, Goranboy rayonunun Güllüstan və Tərtər rayonunun Madagiz (Suqovuşan) kəndləri istiqamətində bəzi mövqələr düşməndən azad olundu. Lələtəpə yüksəkliyinin və onun ətrafındakı

4 günlük müharibənin uğurlu nəticələri...

strateji baxımdan mühüm əhəmiyyət daşıyan ərazilərin ələ keçirilməsi ilə Ordumuz geniş coğrafiyada düşmənin atəş məntəqələrinə nəzarət etmək imkanı qazandı. Qısa müddətdə bölmələrimiz tərəfindən azad edilən ərazilərdə yeni mühəndis-istehkam məntəqələri quruldu. Erməni silahlı qüvvələri bu döyüşlərdə böyük itkilərə məruz qaldı. Verilən məlumatlara görə, dörd günlük müharibədə 320-dən artıq düşməni hərbiçisi məhv edildi.

Qarşı tərəfin 30-dək tankı və digər zirehli texnikası, 25-dən artıq

artilleriya qurğusu sıradan çıxarıldı. Eyni zamanda, hələ o zaman işğal altındakı Suqovuşan yaşayış məntəqəsində yerləşən erməni qərarqahı və bir neçə hərbi hissə məhv edildi. Azərbaycan Ordusu Ağdərə-Suqovuşan, Cəbrayıl istiqamətindəki yolların nəzarətdə saxlanılması imkanı qazandı. Aprel döyüşləri nəticəsində azad etdiyimiz yüksəkliklər İkinci Qarabağ müharibəsində Ordumuzun uğurlu əməliyyatlar həyata keçirməsi üçün ölverişli imkanlar yaratdı.

2016-cı ildən başlanan qələbə yolu 2023-cü ildə başa çatdı...

Bəli, bu günün rakursundan baxdıqda 2016-cı il aprel döyüşləri 2020-ci il Zəfərinə, 2023-cü il qələbəsinə aparən yol idi. Bu döyüşlər həm mənəvi, həm də strateji nöqteyi-nəzərdən çox böyük əhəmiyyətə malik idi. Ermənistanın özü ilə bağlı yaratdığı mif darıdığını edirdi - onların sabun köpüyünə bənzəyən “məğlubiyyətsiz ord” stereotipi sıradan çıxarıldı. Aprel döyüşləri əsl reallığı ortaya qoydu. Artıq Ermənistanın siyasi-

hərbi rəhbərliyinin yalanlarının işə yaramadığı ortaya çıxdı. Aprel döyüşləri bir daha sübut etdi ki, genişmiqyaslı müharibə başlayacağı təqdirdə Ermənistan ordusu Azərbaycan Silahlı Qüvvələri qarşısında tab gətirə bilməyəcək.

Aprel döyüşləri həqiqətən də Böyük Qələbənin təməli oldu - bu fakt həm düşməne, həm də dostla bir reallığı izah etdi: Azərbaycan özünün ərazi bütövlüyünü və suverenliyini təmin edəcək, düşməne

bir qarış torpağı belə güzəştə getməyəcək. Azərbaycanın igid oğulları öz qanı, canı bahasına Vətənin bütövlüyünü qoruyacaq. Həmin günlərdə Azərbaycan xalqı bir nəfər kimi yalnız müharibəyə kökləndi - hər bir gənc əlinə silah alıb Vətən üçün savaşımağa hazır idi. Bütün dünya xalqımızın öz torpağına, yurduna bağlılığı qarşısında heyran qalmışdı. Əsgər və zabitarlarımızın sücaəti isə ən yüksək qiymətə layiq idi. Prezident

İlham Əliyevin 2016-cı il aprel 19-da imzaladığı müvafiq sərəncamlarla Silahlı Qüvvələrimizin üç üzvü “Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı” adına, 7 üzvü “Azərbaycan Bayrağı” ordeninə, 1 üzvü 2-ci dərəcəli və 4 üzvü 3-cü dərəcəli “Vətənə xidmətə görə” ordeninə, 19 üzvü “Vətən uğrunda” medalına, 43 üzvü “İgidliyə görə” medalına, 45 üzvü “Hərbi xidmətlərə görə” medalına, layiq görülüb, 2 üzvü “general-mayor” ali hərbi rütbəsi

ilə mükafatlandırılıb. Beləliklə, bu gün 9-cu ildönümünü qeyd etdiyimiz Aprel döyüşləri Azərbaycanı qələbəyə aparən yolun başlanğıcını qoydu. Vətən müharibəsi ilə nəticələnən bu yolda isə Cünnət, Tovuz döyüşləri də baş verdi. Amma qələbə yürüşü artıq başlamışdı və 2016-cı ilin aprelindən başlanan yol 2023-cü ilin sentyabrında mütləq qələbə ilə sona çatdı...

P.İSMAYILOV

Almaniya Azərbaycandan üzr istədi



Güclü dövlət olan Azərbaycan hər zaman ardıcılıqla həyata keçirdiyi siyasətdə müstəqillik, suverenlik prinsiplərindən çıxış edir və milli maraqları əsas götürür. Bunun nəticəsində ki, beynəlxalq səviyyədə Azərbaycanla hesablaşdır və ölkəmizin həqiqətlərini qəbul edirlər. Almaniya Prezidenti Administrasiyasının bu ölkənin Prezidentinin sosial media profilində yerləşdirilmiş postla bağlı Azərbaycan tərəfinə üzrxahlıq etməsi bunun bir təsdiqidir.

Rəsmi Bakının kəskin etirazı

Bu günlərdə Almaniya Prezidenti Frank-Valter Ştaynmayerin Ermənistan səfəri çərçivəsində rəsmi instaqram səhifəsində Azərbaycanın keçmiş işğal olunmuş ərazilərində yaradılmış qondarma rejimin “bayrağı” paylaşılıb. Azərbaycan Almaniya kimi nüfuzlu bir dövlətin Prezidentinin sosial media platformasında qondarma rejimin “bayrağı”nın paylaşılmasını və onun altında müvafiq mətnin yazılması - ölkəmizin ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə qarşı yönəlmis cəhd kimi dəyərləndirib və buna kəskin etirazını bildirib. Dərhal iki ölkənin Prezident administrasiyaları və Xarici İşlər nazirlikləri arasında təmaslar başlayıb. O cümlədən martın 31-də Almaniya Federativ Respublikasının ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfəri Ralf Horlemann Xarici İşlər Nazirliyinə çağırılıb.

Görüşdə Almaniya Prezidentinin bu paylaşımının Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin dəstəkləndiyi barədə bəyanatlara, davam edən sülh prosesinə zidd olduğu vurğulanıb.

Bununla yanaşı, Qarabağ bölgəsinin erməni sakinləri barədə fikirlər ifadə olunarkən Azərbaycanın keçmiş işğal edilmiş ərazilərindən və Ermənistandan zorla qovulmuş 1 milyondan artıq azərbaycanlının hüquqlarına məhəl qoyulmamasının ölkəmizə qarşı qərəzli münasibətin daha bir göstəricisi olduğu bildirilib.

Azərbaycanın 30 ilə yaxın müddətdə davam etmiş münaqişəni hərbi-siyasi yolla həll etdiyi, ərazi bütövlüyünü və tarixi ədaləti bərpa etdiyi, münaqişənin keçmişdə qaldığı Almaniya tərəfinin diqqətinə çatdırılıb. Azərbaycanda “Dağlıq-Qarabağ” adlı inzibati ərazi vahidi olmadığı xatırlanıb. Ərazilərimizə istinad edilərkən mövcud olmayan, siyasi qərəzli və saxta adlardan istifadədən çəkinməyin zəruriliyi diqqətə çatdırılıb. Görüşdə bölgəyə səfər zamanı bu açıq siyasi təxribatın qəbul edilməz olduğu, Almaniya tərəfinin bu paylaşıma görə ictimai şəkildə üzrxahlıq etməsinin zəruriliyi vurğulanıb.

Almaniya tərəfi səhfini etiraf edib Azərbaycanın etirazı başadüşüləndir və ölkəmizin mövqeyi Almaniya da anlayışla qarşılanıb. Belə ki, Almaniya tərəfinin bu postun səhvan yerləşdirildiyini etiraf edərək onu dərhal çıxarır. Almaniya Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri, Dövlət katibi Dörte Dingerin adından Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi Hikmət Hacıyevə ünvanlanan məktubda baş verməsinə bu hadisəyə görə üzrxahlıq ifadə olunaraq, məktubun mediaya verilməsinə razılıq bildirilib. Məktubda sözügedən paylaşımın texniki səhv səbəbindən dərc edildiyi və Almaniyanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə dair məlum mövqeyi ilə bağlı heç bir mənə kəsb etmədiyi bildirilir. Məktubda oxuyuruq: “Bəli bir səhvə yol verilməsinə görə çox məyusam. Paylaşımın Azərbaycanla bəzi insanlarda yaratdığı yanlış təəssüratə görə səmimi-qəlbən üzr istəyirəm.

Federal Prezidentin qarşıdan gələn səfəri Azərbaycan-Almaniya tərəfdaşlığını möhkəmləndirmək və regionda davam edən sülh prosesinə dəstək vermək məqsədi daşıyır”.

MÜBARİZ

Xalqımız, məmləkətimiz zaman-zaman ağır itkilərə məruz qalıb, acılar yaşayıb. Tarixin bu günündə - 2 aprel 1993-cü ildə daha bir torpaq itkisində məruz qaldıq. Səh-bət qeyd olunan tarixdə Azərbaycanın dilbər guşələrindən biri olan Kəlbəcər ermənilər tərəfindən işğal edilməsindən gedi-r. Bu işğala 27 ildən sonra - 2020-ci il noyabrın 25-də son qoyuldu. Hazırda işğaldan azad edilmiş digər ərazilərimizdə olduğu kimi, Kəlbəcərdə də Azərbaycan bayrağı əzəmətlə dalğalanır...

60 min kəlbəcərli doğma ev-əşiyindən qovuldu

Xatırladaq ki, ümumi sahəsi 3054 kv.km olan Kəlbəcər 1930-cu ilin 8 avqustunda inzibati rayon statusu alıb. Qərbdə Ermənistan respublikası, şimalda Daşkəsən, Göygöl, Goranboy, şimal-şərqdə Tərtər, şərqdə Ağdam, Xocalı, cənubda Ləçin rayonları ilə həmsərhəddir. Rayonun 144 kəndi, 1 şəhəri və 1 şəhər tipli qəsəbəsi var. Ağdərə rayonunun 20-yə qədər kəndi də Kəlbəcər inzibati bölgəsinə daxildir. Kəlbəcər şəhəri Bakıdan təxminən 450 km qərbdə, Bərdə - İstisu (Kəlbəcər) avtomobil yolunun kənarında, Tərtər çayı sahilində, sıdırım qayalıqlar üzərində yerləşir. Kəlbəcərin işğalına qədər

rayonda 19 ibtidai, 44 orta, 33 natamam orta məktəb, 1 qiyabi orta təhsil məktəbi, 1 peşə məktəbi, 1 texnikum (Tibb Texnikumu), 16 uşaq bağçası, günü uzadılmış 38 qrup, 41 mədəniyyət evi, 44 klub, 1 şəhər mərkəzi xəstəxanası, 1 uşaq xəstəxanası, 9 kənd xəstəxanası, 23 kənd həkim ambulatoriyası, 75 fəldər-mama məntəqəsi və sair fəaliyyət göstərirdi.

Mərkəzi hakimiyyətdən kömək almayan kəlbəcərli 1993-cü il mart ayının 23-dən aprel ayının 2-dək özlərindən qat-qat yaxşı təchiz olunmuş ermənilərə qarşı mərdliklə vuruşublar. 1993-cü ilin qiymətlərinə görə işğal nəticəsində

Kəlbəcərin xalq təsərrüfatına 703 milyard 528 milyon rubl ziyan vurulub. İşğal nəticəsində Kəlbəcərdən 53340 nəfər adam qovulub, 511 dinc əhali öldürülüb, 321 nəfər isə əsir götürülüb və itkin düşüb.

Kəlbəcərin işğalından əvvəl isə Ağdaban faciəsi baş verib. Kəlbəcər rayonunun 130 evdən ibarət Ağdaban kəndi tamamilə erməni separatçıları tərəfindən yandırılıb, kəndin 779 nəfər dinc sakininə qeyri-insani iş-

gəncələr verilib. 67 nəfər qətlə yetirilib, 8 nəfər 90-100 yaşlı qoca, 2 nəfər azyaşlı uşaq, 7 nəfər qadın diri-diri odda yandırılıb, 2 nəfər itkin düşüb, 12 nəfər ağır bədən xəsarəti yetirilib. Ağdaban faciəsi tarixdə bəşəriyyətə qarşı törədilmiş ən böyük cinayətlərdən biri sayılır. İşğal nəticəsində Kəlbəcərin 60 min nəfər əhalisi respublikanın 56 rayonunun 770 yaşayış məntəqəsində müvəqqəti məskunlaşmaq məcburiyyətində qaldı.



Nə istəyəcəyəm? Mənim istədiyim helikopter idi, onu vermədisə, bundan sonra nə istəyəcəyəm? İstəməyə bir lüzum qalmırmı?”

Maraqlıdır, görəsən o dövrün hakimiyyəti Türkiyənin “nə istəyirsən?” sualına niyə “hərbi dəstək” və ya “hərbi texnika” şəklində cavab verməmişdi? Sadəcə, əhalini çi-

xarmaq üçün helikopter istəmək nə dərəcədə doğru idi? Bu, bir daha əvvəlcədən rayonun müqavimətsiz-filanız təslim edilməsi planı hazırladığını təsdiqləyir. Bu, bir daha Kəlbəcərin məhz siyasi şəxsiyyətinin qurbanına çevrildiyini deməyə əsas vermirmi?

AXC liderinin gecikmiş etirafı

44 günlük müharibədə qazanan şanlı Qələbəmiz sayəsində azadlığımıza qovuşmuş Kəlbəcər 1993-cü il aprel 2-də məhz xəyanət nəticəsində düşməne təslim edilmişdi. Bunun AXC-nin lideri Əbülfəz Elçibəyin gecikmiş etirafından da görmək mümkündür. Kəlbəcər işğal edilən zaman ölkə prezidenti olmuş Əbülfəz Elçibəyin bu hadisə ilə bağlı Türkiyənin TRT kanalına verdiyi müsahibədə dediyi sözlər tarixin yaddaşından silinməyib. O, Kəlbəcər hadisələrinə çox çətin bir vəziyyət yarandığını qeyd edərək Türki-

yəyə, İrana, Rusiyaya Kəlbəcərdə yaşayan insanları çıxarmaq, Kəlbəcəri boşaltmaq məqsədilə hərəsinin 4 helikopter verməsi üçün müraciət etdiyini vurğulamışdı. O, daha sonra bildirmişdi: “Məndən soruşurlar. Turqut Əzal da, Dəmirəl də soruşur: “Nə istəyirsən?” 4 dəne helikopter istədim, alınmadı... Bundan sonra nə soruşum? İnsanları xilas etmək üçün 4 helikopter vermədilər. Qonşulardı, verməli idilər. Vermədilər... Daha nə istəmək olar ki? Məndən soruşur “nə istəyirsən?”

Kəlbəcərin bir güllə atılmadan azad edilməsi

Kəlbəcərin işğalından sonra BMT Təhlükəsizlik Şurası 822 sayılı Qətnamə qəbul edib. Qətnamədə bütün işğalçı qüvvələrin Kəlbəcərdən qeyd-şərtsiz çıxarılması tələb olunurdu. Ancaq BMT TŞ-nin bu və digər üç qətnaməsi təxminən üç onillik ərzində yerinə yetiril-

mədi. Azərbaycan ərazi bütövlüyünə özünün Müzəffər Ordusunun şanlı Qələbəsi sayəsində nail oldu. 2020-ci il sentyabrın 27-dən noyabrın 10-dək davam edən Vətən müharibəsində Silahlı Qüvvələrimiz XXI əsrin müharibəsini apardı və düşməni acınacaqlı məğlubiyyətə uğ-

ratdı. Düşməni ordusu cəmi 44 gün ərzində bütün döyüş qabiliyyətini itirdi. Acınacaqlı məğlubiyyət acısı yaşayan Ermənistan noyabrın 10-da onun üçün kapitulyasiya aktı sayılan üçtərəfli Bəyanatı imzalamaq məcburiyyətində qaldı. Həmin sonadə əsasən məğlub Ermə-

nistan Ağdam, Kəlbəcər və Ləçin rayonlarından döyüşsüz çıxmaq öhdəliyi götərdi. Razılaşmaya əsasən, Kəlbəcər noyabrın 25-də tamamilə boşaldıaraq Azərbaycana təhvil verildi. Həmin tarixdə Azərbaycan Silahlı Qüvvələri rayon ərazisinə daxil olaraq burada nəzarəti ələ aldı.

Mübariz FEYİZLİ

Ukrayna dünyünü...

Ər-Riyad görüşlərindən sonrakı vəziyyət nəyi göstərir?

Son iki ayda Səudiyyə Ərəbistanında baş tutmuş ABŞ-Rusiya və ABŞ-Ukrayna görüşləri Kiyev ilə Moskva arasında 3 ildən artıqdır davam edən münaqişənin sona çatması ilə bağlı ümidlər yaratmışdı. Hətta müəyyən bir fazada danışıqların atəşkəs üzərindən sülhə transfer olunması ilə bağlı da xəbərlər yayılmışdı - amma deyəsən, gözləntilər öz bəhrəsini vermir. Danışıqlarda iqtisadi motivin daha önə çəkilməsi mənafelərin uzlaşmasına mane olan faktora çevrilir. Xüsusilə, həm Ukrayna, həm də Rusiya ilə paralel olaraq nadir torpaq metalları ilə bağlı danışıqlar aparən Vaşinqton münaqişənin daha tez həll olunması üçün say göstərir. Hazırkı məqamda Tramp administrasiyasının yeganə istinad etdiyi formul məsələnin bu və ya digər şəkildə yaxın günlərdə həll olunmasına söykənir.

ABŞ iqtisadi təzyiq planı hazırlayır...

Bunu təsdiq edən ən real fakt dünənə qədər Ukraynada “prezident seçkilərinin keçirilməsinə ehtiyac” olduğunu deyən Tramp administrasiyasının Rusiyanın məlum bəyanatına münasibətidir. Putinin Zelenskini legitim saymadığı üçün onunla danışıqlar aparmayacağını bildirməsi, hətta öz fikrini “istənilən şəxslə danışıqlar aparmaq olar, lakin onun [Zelenskinin] qeyri-legitimliyi səbəbindən nəşə imzalamaq hüququ yoxdur” şəklində ifadə etməsi ABŞ-ın maraqları ilə uzlaşmır. Nəticə etibarilə, həm Avropa, həm də digər regionlarla bağlı açıq iqtisadi layihələri olan Vaşinqton üçün münaqişənin siyasi tərəfi böyük mahiyyət kəsb etmir. İndiki zamanda isə danışıqların bu kimi “qeyri-legitimlik” bəhanəsi ilə uzadılması işləri dünyə salır. Düzdür, Tramp da Ukraynada seçkilərin keçirilməsini zəruri sayır - amma bu prosesin atəşkəs və ya sülh müqaviləsinin imzalanmasından sonra baş verməsini istəyir. Yeri gəlmişkən, Tramp özünün rusiyalı həmkarını həm də hədələyib. O, Rusiya prezidentinin Ukrayna ilə danışıqların baş tutması üçün “Ukraynada qanuni administrasiyanın olması lazımdır” açıqlamasına “çox qəzəbli” olduğunu bildirib və bu açıqlamanın “doğru olmadığını” deyib.

Tramp hətta Moskvəni yenidən sanksiya ilə qorxutmağa çalışır. Belə ki, Moskva müharibəni dayandırmayacağı təqdirdə, Rusiya neftinə “ikinci dərəcəli tariflər tətbiq edilə bilər. Tramp bildirib ki, “bu o deməkdir ki, əgər siz Rusiyadan neft alsanız, ABŞ-da bizneslə məşğul ola bilməyəcəksiniz”. ABŞ prezidenti deyib ki, atəşkəs razılaşması olmazsa, bu sanksiyalar bir ay ərzində qüvvəyə minəcək.



Yeni sanksiyalar isə göründüyü kimi, daha sərt xarakter daşıyır. ABŞ yeni mərhələdə özünün iqtisadi hegemoniyasını həm artırmaq, həm də müəyyən mənada bərpa etmək üçün cəld hərəkət etməyi düşünür. Bu mənada, Ukrayna müharibəsi Vaşinqtona mane olur. Beləliklə də Ağ Ev bütün gücünü Rusiyaya “yola gətirmək” üçün səfərbər edib.

Kreml isə daha sakit görünür - yaranan situasiyadan maksimum qalibiyyət əldə etmək üçün düşünərsən şansdan istifadə edilir. Dolayısı ilə Rusiya anlayır ki, ABŞ indiki halda hər iki tərəfə təzyiq göstərməklə özünün maraqları üçün çalışır. Onsuz da masa üzərindəki tənziqləmə planı (Kelloq planı) da bunu özündə ehtiva edir. Bəlli olduğu ki-

Kreml daha optimist görünür...

mi, plana əsasən atəşkəsdən boyun qaçıracaqları təqdirdə hər iki tərəfə təzyiqlər göstərilməsi nəzərdə tutulur. Bu təzyiq Ukraynaya silah - sursat verilməsinin dayandırılması və ya maddi dəstəyin tormozlanması kimi nəzərdə tutulursa da, Rusiya üçün yalnız sanksiyaların daha da genişləndirilməsini özündə ehtiva edə bilər. Vaşinqton Kremlə başqa hər hansı bir şəkildə təzyiq göstərməz.

Amma bildirildiyi kimi, Kreml daha optimist təsir bağışlayır. Belə ki, Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov bildirib ki, Ağ Ev rəhbərinin Rusiya neftinə ikinci dərəcəli sanksiyaların mümkün tətbiqi ilə bağlı son bəyanatına baxmayaraq, Moskva ilə Vaşinqton ikitərəfli münasibətləri

qurmaqda davam edir. O qeyd edib ki, zərurət yaranarsa, iki prezidentin görüşünü daha da tezləşdirmək olar. “Biz, həmçinin Ukrayna nizamlanması ilə bağlı bəzi ideyaların həyata keçirilməsi üzərində işləyirik. Bu, mahiyyətin müəkkəbliyinə görə vaxt tələb edən prosesdir. Prezident Putin prezident Tramp ilə təmaslara açıq qalır”, - deyən Peskov əlavə edib ki, iki ölkə arasında münasibətlər əvvəlki administrasiya dövründə böyük ziyan görüb.

Bu arada xarici KİV-lər Trampın yaxın gələcəkdə Putinlə daha bir telefon danışıqı etməyi planlaşdırdığını bildirib. Eyni zamanda, “NBC News”ün məlumatına görə, Tramp vurğulayıb ki, onun Putinlə çox yaxşı münasibətləri var.

yə inandırıcı biləcək hər hansı bir təklifi gözə dəymir. Moskva münaqişə prosesində təşəbbüsü əlində saxladığına əminidir, ona görə də istənilən kompromis onun üçün hansısa bir “məna” daşmalıdır;

- Tramp prosesi təkbəşinə idarə etməyə çalışır. Halbuki Aİ açıq şəkildə Ukraynaya sülhdən yayındırmaq üçün bütün gücünü səfərbər edib.

Atəşkəs və konstruktiv danışıqlar isə hər iki tərəfdən ciddi güzəştlər tələb edəcək. Ekspertlərin fikrincə, Ukrayna NATO-nun qapıları

Sülh, yoxsa müəmma...

nın onun üzünə bağlı qalacağını etiraf etməli olacaq - hətta hazırda Rusiyanın nəzarətində olan ərazilərin əhəmiyyətli hissəsinin itirilməsi ilə barışmalı olacaq. Rusiya isə Ukraynanın demilitarizasiya olunmayacağını qəbul etməlidir. Görünən isə budur ki, hələlik nə Ukrayna, nə də Rusiya bu realığı etiraf etməyə hazır deyil. Tramp administrasiyasının isə onları buna məcbur etmək rıçaqları yoxdur...

P.SADAYOĞLU

ABŞ-Aİ qarşıdurmasının pərdəarxası...

ABŞ ilə Avropa İttifaqı arasında ciddi gərginlik hökm sürür - belə ki, artıq bir müddətdən çoxdur ki, Brüssel və Vaşinqtonun son zamanlar həm siyasi, həm də iqtisadi müstəvidə baş verən hadisələrə, o cümlədən beynəlxalq ictimaiyyətdə yaşanan hazırkı proseslərə münasibətdə fikir ayrılıqları müşahidə olunur. ABŞ-ın yeni dövlət rəhbərinin addımları Aİ-nin və Avropa ölkələrinin liderləri tərəfindən birmənalı qarşılanmır. Demək olar ki, Vaşinqtonun yeni siyasi xətti Avropa liderlərini ciddi təşvişə salıb. ABŞ-Aİ münasibətlərində son prosesləri dəyərləndirən bir çox ekspertlər hesab edirlər ki, ABŞ və Avropa arasında münasibətlər daha əvvəlki qaydada olmayacaq, xüsusilə də ənənəvi kollektiv Qərblə anlaşıq fiaskoya uğramağa doğru gedir. Onların iddialarına görə, hazırkı durumda ABŞ və Aİ-nin regional təhlükəsizlik məsələsində, eləcə də iqtisadi-ticarəti məsələlərdə ortaq məxrəcə gəlməsi qeyri-mümkündür və gərginlik daha da dərinləşəcək.

Ukrayna, Qrenlandiya, təhlükəsizlik...

ABŞ-Aİ münasibətlərində gərginlik bir sıra səbəblərə söykənir. Qeyd etmək lazımdır ki, Trampın Ağ Evə geri döndükdən bəri Rusiya-Ukrayna münaqişəsi ilə bağlı yürütdüyü siyasət Aİ-nin siyasi gündəmi və siyasi maraqları ilə ziddiyyət təşkil edir. Əvvəlki Bayden administrasiyasından fərqli olaraq Tramp administrasiyası Rusiya ilə Ukrayna arasındakı müharibənin tez bir zamanda sona çatmasında və atəşkəsin elan olunmasında maraqlıdır. Trampın Putin ilə təmasları daha da intensivləşdirməsi, Ağ Evdə Zelenski ilə danışıqların gərgin keçməsi, xüsusilə də fevral-mart aylarında Səudiyyə Ərəbistanının paytaxtı Ər-Riyadda və Ciddə şəhər

rində təşkil olunan ABŞ-Rusiya və ABŞ-Ukrayna danışıqları bunu sübut edir. Avropa İttifaqı və bəzi Avropa ölkələrinin liderləri isə Trampın siyasi cəhəllərinə qarşı əks gedərək Ukraynada müharibənin davam etməsinə çalışırlar. Ağ Evin rəhbərinin münaqişənin dondurulması istiqamətində addımlar atdığı bir zamanda müəyyən Avropa ölkələri Ukraynaya maliyyə və silah-sursat yardımını davam etdirirlər. Eyni zamanda, Rusiya-Ukrayna münaqişəsinin nizamlanması üzrə danışıqlar prosesinə Aİ-nin dövlət olunmaması, həm Vaşinqtonun, həm də Moskvənin bu danışıqla-

rı ikitərəfli qaydada aparmaqda qərarlı olması Avropa liderlərini ciddi şəkildə qəzəbləndirib.

Bununla yanaşı, yeni administrasiyanın Şimali Atlantikanın regional təhlükəsizliyinə baxış bucaqları, ən əsası da Trampın öz çıxışlarında, hətta ABŞ-ın vitse-prezidenti Ceys Devid Vensin Münhen Təhlükəsizlik Konfransında çıxışında ABŞ-ın Avropanın təhlükəsizliyinə bundan sonra cavabdeh olmaqda maraqlı olmayacağını bəyan etməsi, habelə Trampın Qrenlandiyanı ABŞ-a birləşdirməkdə iddialı olması da ABŞ-Aİ münasibətlərində gərginliyin başlıca amilləri hesab etmək olar.



Aİ-nin Ukrayna ilə bağlı siyasəti, ABŞ və Rusiyaya münasibəti Aİ-nin iki üzv ölkəsi - Slovakiya və Macarıstan tərəfindən müsbət qarşılanmır.

İqtisadi münasibətlərdə gərginlik

Siyasi münasibətlərdə olduğu kimi iqtisadi münasibətlərdə də gərginlik yaşanır. Qeyd edək ki, Tramp fevralın 27-dəki çıxışında Avropa İttifaqından idxal olunan mallara 25 faizlik rüsum tətbiq edəcəyini bəyan etmişdi - onun sözlərinə görə, rüsumlar əsasən avtomobillərə və digər məhsullara yönəldəcək. Ən maraqlısı isə Qərblə KİV-lərində yayımlanan son məlumatlarda qeyd olunur ki, ABŞ Avropa İttifaqının Ticarət Palatasına ticarət münaqişəsinin gərginləşməsi ilə bağlı xəbərdarlıq edilib - bildirilib ki, bu gərginlik hər il 9,5 trilyon dollar dəyərində olan transatlantik biznesi ciddi şəkildə

təhdid edə bilər. Son statistik məlumatlara görə, 2023-cü ildə ABŞ ilə Aİ arasında mal və xidmət ticarətinin həcmi rekord səviyyəyə, yəni 2 trilyon dollara çatıb. Lakin ABŞ-ın Aİ-dən idxal olunan polad və alüminuma qarşı yeni tariflər tətbiq etməsi, Aİ-nin də buna cavab olaraq əks tədbirlər nəzərdən keçirməsi bu müsbət dinamikanı poza bilər. Bundan əlavə, Vaşinqton Avropa şərabları və alkoqoluna da 200 faizlik gömrük rüsumu tətbiq etməyi nəzərdən keçirir. Ekspertlərin fikrincə, iqtisadi-ticarəti münasibətlərdə gərginlik yalnız mal dövriyyəsi ilə məhdudlaşmayacaq, həmçinin xidmət və enerji sahəsinə də təsir göstərəcək.

Tramp Aİ-dən nə istəyir?

Tramp Aİ-yə öz nifrətini və qəzəbini gizlətmir - o, çıxışlarının birində bildirib ki, Avropa İttifaqı ABŞ-a zərər vurmaq üçün yaradılıb. Sözsüz ki, Trampın Aİ-yə münasibətinin arxasında müəyyən səbəblər dayanır. Qərbdə bir çox ekspertlər qeyd edirlər ki, Tramp Avropa ölkələrinə hərbi xərcləri artırmağı tələb edir və təhlükəsizlik problemlərini özlərinin həll etməsinə istəyir. Ekspertlər, həmçinin belə bir fikirdədirlər ki, Tramp Aİ-nin qayğısına qalmaq yox, əksinə ondan faydalanmaq

və Aİ-ni ABŞ-dan asılı vəziyyətə salmaq niyyətindədir. Tramp istəyir ki, Avropa ölkələri enerji resurslarını məhz ABŞ-dan idxal etsinlər. Hətta iddia olunur ki, hazırkı administrasiya Aİ və Çin arasında iqtisadi əlaqələri zəiflətməkdə maraqlıdır.

Hər iki ölkə Ukraynada müharibənin tezliklə başa çatmasını və Rusiya ilə diplomatik-siyasi və iqtisadi-ticarəti münasibətlərin bərqərar olunmasını istəyir. Təbii ki, hər iki ölkə rəhbərlərinin bu siyasəti Aİ-nin liderləri tərəfindən

qəzəblə qarşılanır. Demək olar ki, onların siyasətinə qarşı dözümsüz münasibət sərgilənir. Slovakiyanın Baş naziri Robert Fitso son mətbuat

Daxili gərginlik

konfransında bildirib ki, Avropa Komissiyasının sədri Ursula Fon der Layen martın 31-də baş tutan telefon danışıqı zamanı onu Tramp ilə danışıqlar apardığına görə təhqir edib. Baş nazirin sözlərinə görə, Layen onu “axmaq” adlandırıb.

Eyni zamanda, Qərblə KİV-ləri bildirirlər ki, Almaniya bu yaxınlarda qurulacaq koalisiya hökumətinin rəsmiləri Aİ-nin üzv ölkələrini Macarıstanın baş naziri Viktor Orbana qarşı sanksiyalar tətbiq etməyə çağırırlar.

Yunis ABDULLAYEV

Dünya yeni iqtisadi böhrana doğru

Ağ Evdə administrasiya dəyişikliyindən sonra Donald Tramp elə ilk günlərdən yeni məzmunlu iqtisadi qərarlar verib. Onların sırasına, həmçinin bəzi ölkələrdən ABŞ-a gətirilən mallara artırılmış rüsumların tətbiqi daxildir.

Hazırda Ağ Evdə alınan yeni qərarlar bütün dünyada həssaslıqla izlənilir. Ekspertlərin qənaətinə görə, Trampın qeyri-standart qərarları ABŞ-ın özündə və bütövlükdə, qlobal iqtisadiyyatda heç də asan olmaya-caq yeni bir mərhələyə keçidin əsasını qoya bilər.

Nəzərdə tutulan genişmiqyaslı cavab rüsumları

D.Tramp indiyədək Kanada, Meksika və Çindən idxal edilən məhsullara rüsum tətbiqi barədə 3 sərəncam imzalanıb. Verilən məlumata görə, sərəncamlarda Kanada və Meksikadan idxal olunan məhsullara 25 faiz, Çindən idxal edilən məhsullara isə 10 faiz tarif tətbiq edilməsi nəzərdə tutulub. İstisna yalnız neftlə bağlı olub.

Hələlik bəhs olunan ölkələrə qarşı yeni rüsumların tam həcmdə tətbiqi müəyyən müddətə təxirə salınsa da, Tramp aprelin 2-dən idxal mallarına yeni, cavab rüsumları tətbiq etmək niyyətində olduğunu açıqlayıb. O, bu barədə ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatası və Senatında ölkədəki vəziyyət, daxili və xarici siyasətin prioritetləri barədə danışarkən bildirib. Prezident vurğulayıb ki, o, əvvəlcə tariflərin tətbiqi tarixini aprelin 1-nə təyin etmək istəyib, lakin "Axmaqlar" günü ilə əlaqəli olmamaq üçün onu aprelin 2-nə keçirmək qərarına gəlib. Yeni administrasiyanın cavab rüsumları siyasətinə keçid etməsi bir sıra amillərlə əsaslandırılır. Burada aşağıdakı mühüm məqamlar önə çəkilir:

-ABŞ-ın maraqlarının qorunması. Yeni Prezident bəyan edib ki, bundan sonra ABŞ "ianələr paylayan axmaqlar ölkəsi olmayacaq". Tramp bəzi ölkələrin ABŞ mallarının idxalına yüksək rüsumlar tətbiq etmələrinin cavabında Ağ Evin də

adekvat addımlar atmasına dözümsüz yanaşmalarını ədalətsizlik adlandırır. "Orta hesabla, Avropa İttifaqı, Çin, Braziliya, Hindistan, Meksika və Kanada bizdən fərqli olaraq daha yüksək tariflər tələb edir. Bu son dərəcə ədalətsizlikdir. Çinin mallarımıza orta tarifi bizdən iki dəfə, Cənubi Koreyanınki isə dörd dəfə yüksəkdir. Bir düşünün: dörd dəfə yüksəkdir! Eyni zamanda, biz Cənubi Koreyaya böyük hərbi və digər yardımlar göstəririk. Amma bizimlə etdikləri məhz belədir. Digər ölkələr onilliklərdir ki, bizə qarşı tariflərdən istifadə edir və indi onlara qarşı istifadə etmək növbəsi bizdədir", - deyərək bildirib.

-Yeni administrasiya cavab rüsumlarının ABŞ-ı yenidən zənginləşdirəcəyi qənaətidən çıxış edir. Donald Tramp jurnalistlərlə söhbətində buna əmin olduğunu bildirib. "Rüsumların tətbiqi bir ölkə olaraq gördüyümüz ən böyük iş olacaq" deyərək D.Tramp vurğulayıb: Bu, ölkəmizi yenidən zənginləşdirəcək. Mən yalnız bir şeyi bilirəm: yüz milyardlarla dollar rüsum alacağıq və biz o qədər varlanacağıq ki, bütün bu pulları nə vaxt xərcləyəcəyinizi bilməyəcəksiniz. Bizdə iş yerləri olacaq. Fabriklərimiz açılacaq. Hər şey gözəl olacaq".

-İnvestisiya cəlb edilişini artırmaqla daxili istehsalın genişləndirilməsi. Trampın idxal məhsullarına yüksək rüsumlar tətbiq etməsi fonunda yerli istehsal mallarını rüsumlardan azad etməsi də diqqət çəkən məqamdır. Bu xüsusda fikirlərinin ifadə edən prezident vurğula-

yıb: "Əgər məhsulunuzu Amerikada istehsal etməsəniz, Tramp administrasiyası dövründə tariflər ödəyəcəksiniz və bəzi hallarda bu, kifayət qədər əhəmiyyətli olacaq".

-Ölkəyə narkotik daşımalarının qarşısının alınması. Yeni administrasiya rüsumlarla bağlı verilən qərarın həm də "Meksika və Kanadadan narkotik vasitələrin külli miqdarda daxil ol-



maqda davam etməsi" ilə əsaslandırır. Tarifləri dayandırmayacağını deyərək Tramp Kanada və Meksika üzərindən ABŞ-a gələn fentanilə görə milyonlarla insanın öldüyünü iddia edib. "Bu narkotiklərin böyük hissəsi Çin tərəfindən istehsal olunur və tədarük edilir", - deyərək ABŞ prezidenti vurğulayıb.

-Ağ Evin izahına görə, yeni tariflər Amerika bazarını haqsız rəqəbdən qorumaq məqsədi daşıyır.

-Yeni administrasiyadan sərt tarif siyasətinin, həmçinin qanunsuz miqrasiyanın məhdudlaşdırılmasına və digər belə məqsədlərə hesablandığı bildirilir.

Aİ məkanında biznesin azalması qaçılmaz olacaq

Avropa İttifaqına (Aİ) hansı səviyyədə gömrük rüsumu tətbiq ediləcəyi ilə bağlı suala Tramp belə cavab verib: "Qərar verdik, çox yaxında 25 faizlik gömrük rüsumu qərarımızı açıqlayacağıq. Bu rüsum, avtomobillərə və digər mallara şamil ediləcək. Avropa Birliyi ABŞ-ı məhv etmək üçün yaradılıb, amma indi mən prezidentəm".

ABŞ, həmçinin Avropa İttifaqının viski tariflərinə ləğv etməyəcəyi təqdirdə, şərab da daxil olmaqla Aİ ölkələri istehsalı olan alkoqollu içkilərə 200 faiz gömrük rüsumu tətbiq edə bilər. Tramp bildirib ki, Aİ viskiyə 50 faiz gömrük rüsumu

tətbiq edib: "Əgər bu rüsumlar dərhal ləğv olunmasa, ABŞ Fransa və digər Aİ ölkələrindən gətirilən bütün şərab, şampan və alkoqollu məhsullara 200 faiz gömrük rüsumu tətbiq edəcək. Bu, ABŞ-də şərab və şampan istehsalı üçün əla olacaq".

ABŞ və Avropa İttifaqı arasında tarif müharibəsi ildə 9,5 trilyon dollar məbləğində transatlantik biznesin azalmasına səbəb ola bilər. Aİ-dəki Amerika Ticarət Palatasının hesabatına əsasən, 2024-cü ildə ABŞ və Aİ arasında mal və xidmətlərin ticarəti rekord məbləğə - 2 trilyon dollara çatıb. Lakin Vaşinqtonun polad və alüminum idxalına tətbiq etdiyi yeni rüsumlar, eləcə də Avropa şərablarına və digər spirtli içkilərə 200 faiz tarif tətbiq etmək təhdidləri bu dinamikanı poza bilər.

Ağ Evin yeni administrasiyasının sərt rüsum siyasəti qlobal iqtisadiyyatda qeyri-müəyyənlik tendensiyalarını gücləndirib. Avropa Mərkəzi Bankının (AMB) sədr müavini Luis de Qindos Britaniyanın "The Sunday Times" qəzetinə

müsaibəsində bildirib ki, verilən qərarlar qlobal iqtisadiyyatı COVID-19 pandemiyasından daha çox sabitsizləşdirir. "Biz qeyri-müəyyənlik səviyyəsinin indi nə qədər yüksək olduğunu nəzərə almalıyıq. Bu, hətta pandemiya dövründəkindən daha yüksəkdir", - deyərək bildirib.

Hazırda ABŞ-ın özündə də ciddi təbəddülatlar müşahidə edilir. Yeni rüsum siyasəti investorları çəkindirir. Fond bazarında satışlar intensivləşib. Belə ki, S&P 500 indeksi 19 fevral tarixindəki rekord göstəricidən 8,6 faiz aşağı düşüb və həmin vaxtdan bəri bazar dəyərinin 4 trilyon dollardan çoxunu itirib. Onun səhmlərində itki 10 faizə yaxınlaşıb. Eyni zamanda, "Tesla" və "SpaceX" şirkətlərinin sahibi İlon Mask "Tesla" səhmlərinin 15,4 faiz ucuzlaşması nəticəsində bir gündə 29 milyard dollar itirib.

Analitiklər başlayan tarif müharibəsinin qlobal iqtisadiyyata göstərəcəyi mənfi təsirlərlə əlaqədar həyəcan təbili çalırlar. "Yeni Azərbaycan" açıq-

Qlobal iqtisadiyyatda artan qeyri-müəyyənlik

lama verən professor Saleh Məmmədov bildirib ki, ciddi tədbirlər görülməzsə, dünya yeni qlobal iqtisadi böhranla üz-üzə qala bilər. Qısa müddətdə Dow indeksinin 900 punkt düşməsindən narahatlığını bildiren iqtisadçı alim aşağıdakı məqamları xüsusi olaraq diqqətə çatdırıb:

1. Yeni tariflərin gündəlik malların qiymətlərini artıracağı gözlənilir və bu da istehlakçıların xərclərini azaldaraq biznesin inkişafını ləngidəcək.
2. Son iqtisadi məlumatlar yavaşlamanın əlamətlərini göstərib. Atlanta Federal Ehtiyat Bankı 2025-ci ilin I rübündə 2,4 faiz ÜDM-lə məhdudlaşan proqnozunu açıqlayıb. İstehlakçı inamında da kəskin azalma müşahidə olunub.
3. Yeni administrasiyanın rəssesiya xəbərdarlığından sonra maliyyə bazarı bu qeyri-müəyyənliklərə mənfi reaksiya verib. Dow Jones Sənaye Orta İndeksi, S&P 500 və Nasdaq əhəmiyyətli enişlər yaşayıb.
4. İnflyasiya narahatlıq mənbəyi olaraq qalır və İstehlakçı Qiymət İndeksi (CPI) gözləniləndən yüksək artımı göstərib. Bu da iqtisadi artımın yavaşladığı və işsizliyin artdığı bir vəziyyətə olan staqflyasiya qorxusuna səbəb olub.

Mübariz FEYİZLİ

Makron siyasi rəqiblərini "sıradan çıxarır" ...

Paris məhkəməsindən antidemokratik qərar

Fransa qanunvericiliyinə görə ölkədə növbəti prezident seçkiləri 2027-ci ildə keçiriləcək. Bununla belə, hakimiyyətinin ömrünü uzatmaqla bağlı planlar quran Makron elə indidən seçki hazırlıqlarına başlayıb. Ancaq bu hazırlıqlar heç də Fransanın tarix boyunca bəyan etdiyi demokratik prinsiplərə və qanunun aliliyinə əsaslanmır. Makron seçki hazırlıqlarını səlahiyyətlərindən sui-istifadə edərək siyasi rəqiblərini sıradan çıxarmaqla həyata keçirir. Deyərək bildirək ki, o, bu məqsədlə bütün hakim komandanı səfərbər edib.

Bu günlərdə Paris məhkəməsinin Fransada siyasi olimpə doğru inamlı addımlar atan və növbəti prezident seçkilərində Makrona potensial rəqib kimi dəyərləndirilən sağçı "Milli Birlik" Partiyasının parlament fraksiyasının rəhbəri Marin Le Penə qarşı çıxardığı antidemokratik qərar başqa izahə seçim qoymur. Belə görünür ki, Fransada məhkəmə sistemi də Yelisey Sarayının təsiri altındadır və hakim komandadan gələn sifarişləri yerinə yetirir.

Marin Le Penin seçki marafonundan kənarda saxlanılmasına hesablanan qərar

Bu dəfə Makron siyasi rəqibini məhkəmə qərarı ilə seçki marafonundan uzaqlaşdırmaq texnologiyasını işə salıb. Paris məhkəməsi Marin Le Pen və "Milli Birlik" Partiyasından olan səkkiz deputatı parlament köməkçiləri işində təqsirli bilib. Məhkəmənin qərarı ilə Le Pen dörd il müddətinə (iki il şərti və iki il elektron qolbaqla) azadlıqdan məhrum edilib. O, həmçinin 100 min avro məbləğində cərimələnib. Bundan başqa, məhkəmə Le Penə beş il müddətində dövlət orqanlarına seçilməyi qadağa qoyub. Məhkəmə qərarına görə ki, hökm təcili yerinə yetirilməlidir. Le Pen Avropa Parlamentində köməkçiləri işə götürmək üçün ayrılan vəsaiti mənimsəməkdə təqsirli bilinib.

Əslində, geniş şərhə ehtiyac yoxdur. Aydın şəkildə görünür ki, hökm siyasətçinin 2027-ci ildə prezi-

zərdə tutur. Makronun Marin Le Pen sarıdan narahatlığı isə sonuncunun təmsil olunduğu "Milli Birlik" Partiyasının ötən il həm Avropa Parlamentinə (AP), həm də Milli Assambleyaya baş tutan seçkilərdə mərkəzçi kimi təqdim olunan hakim koalisiyanı əhəmiyyətli dərəcədə üstələməsindən qaynaqlanır. Xatırladaq ki, Fransada 2024-cü il iyunun 9-da Avropa Parlamentinə keçirilən seçkilərdə sağçı "Milli birlik" Partiyası 31,36 faiz səs toplayaraq Makron koalisiyasını iki dəfədən çox üstələyib. Partiyasının Avropa seçkilərində iflasından sonra Makron parlamentin aşağı palatasını buraxaraq növbədən kənar seçkilər elan etdi. Bu qərar əslində onun revans cəhdi idi. Ancaq Makronun ikinci seçki cəhdi də uğursuz oldu. Belə ki, Milli Assambleyaya seçkilərin birinci turunda "Milli birlik" Partiyası və onunla müttəfiq qüvvələr 33,4 faiz səs toplayaraq qalib gəldi. Həmin seçkilərdə ikinci yeri 27,98 faizlə solçu "Yeni Xalq Cəbhəsi" koalisiyası qazandı. Makronun mərkəzçi adlandırılan koalisiyası isə 20,76 faiz səsə yalnız

üçüncü yerlə kifayətlənməli oldu.

Makronun komandası dalbadal iki məğlubiyyətdən sonra üçüncü seçki cəhdinə saxtakarlığa, siyasi oyunbazlığa qol qoymaqla hazırlaşdı. Belə ki, Yelisey Sarayından gələn siyasi sifariş əsasında sağçıların ikinci turda mütləq qələbəsini əngəlləmək məqsədilə planlar quruldu - solçuların üstünlük təşkil etdikləri dairələrdə mərkəzçilər, mərkəzçilərin üstünlük təşkil etdikləri dairələrdə isə solçular namizədliklərini geri götürdülər və 200-dən çox namizəd ikinci tur seçkilərinə qatılmadı. Bu seçki oyunu prezident koalisiyasına müəyyən üstünlüklər yaratmaqla mərkəzçi düşərgədən birinci turla müqayisədə daha çox namizədin qalib gəlməsinə yol açsa da, Makronun parlamentdə mütləq səs çoxluğuna nail olmaq istəyini təmin etmədi. Mərkəzçilər ikinci turun nəticələrinə görə Mari Le Penin partiyasını üstələsələr də, yalnız ikinci yerlə kifayətlənməli oldular.

Makron ötənlik seçkilərin və onun reytinginin hədsiz dərəcədə aşağı düşdüyünü təsdiqləyən son rəy sorğusunun nəticələrinin fərqindədir. İndi Yelisey Sarayının sahibi üçün tunelin sonunda işıq görünmür və o, yeganə çıxış yolunu məhz antidemokratik yolla rəqiblərini sıradan çıxarmaqla görür.

Fransa demokratiyasının edamı

maq istəyir".

Marin Le Penin özü məlum qərarı partiyasını məhv etmək cəhdi kimi qiymətləndirib. Siyasətçi onu seçki hüquqlarından məhrum edən Paris məhkəməsinin hökmündən apellyasiya şikayəti verməyi planlaşdırır. Onun vəkili Rodolf Bosselyu BFMTV telekanalının efirində bildirib ki, qalmaqallı vəziyyət yaranıb və müdafiə tərəfi boş oturmaq niyyətində deyil. Bosselyu qeyd edib ki, Le Pen özü də məhkəmənin qərarından şoka düşüb, xüsusilə də seçkilərdə iştirak qadağası dərhal qüvvəyə minib.

Ağ Evdən çağırış

Paris məhkəməsinin qərarı ölkə hüdudlarından kənarda da birmənalı qarşılanmayıb. Bu

uyğun olmayan şəxsləri siyasi proseslərdən kənarda qoymamalıdır". Bunu ABŞ Dövlət



günlərdə ayrı-ayrı ölkələr və beynəlxalq təşkilatlar Yelisey Sarayını Fransanın demokratik dəyərlərinə sadıq qalmağa çağırırlar. Həmçinin Paris məhkəməsinin qərarına Ağ Evdən də reaksiya özünü çox göstərməyib. "Qərb ölkələri

Departamenti-nin sözcüsü Temmi Brüs sözügedən qərarı şərh edərkən deyib. Fikirlərinə davam edərək Ağ Ev rəsmisi vurğulayıb: "İnsanların siyasi proseslərdən kənarda qalması xüsusilə narahat edicidir".

Mübariz ABDULLAYEV



Gözlənilirdi ki, Paris məhkəməsinin antidemokratik qərarı birmənalı qarşılanmayıb. Eyni zamanda, "Milli Birlik" Partiyası məhkəmə qərarına etiraz olaraq petisiyaya başlayıb. Bu barədə partiyanın lideri Jordan Bardella "X" sosial şəbəkəsində yazıb. "Marin Le Penin 2027-ci ildə namizəd olmasını

əngəlləyən hökm demokratik qalmaqaldır. Onlara xalqın iradəsinin daha güclü olduğunu göstərək, - deyərək siyasətçi çağırış edib.

Bardella partiyanın internet saytında "Hakimlərin diktaturasına" qarşı petisiyaya "Marinə döstək!" başlığı və "demokratiyanı xilas et"

həstəqi ilə link yerləşdirib. Müraciətdə deyilir: "Ədalətsiz hökmün edilən təkəfa Marin Le Pen deyil: bu, Fransa demokratiyasının edamıdır. Bu, artıq hakimlər hökuməti deyil, hakimlərin diktaturasıdır ki, Fransa xalqının öz fikrini ifadə etməsinə mane ol-

